

Vasile Alecsandri

ISTORIA UNUI GALBÂN

Editor Aldo Press, București

© by Dexon Office srl

Toate drepturile pentru această versiune aparțin Aldo Press

Informații și comenzi ramburs

dexoonoffice@gmail.com

www.aldopress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României

ALECSANDRI, VASILE

Istoria unui galbân / Vasile Alecsandri. -
București: Aldo Press, 2003

ISBN 973-7945-17-4
821.135.1-32

VASILE ALECSANDRI

ISTORIA UNUI GALBÂN

Aldo Press

În noaptea trecută, pe la un ceas după douăsprezăce, am fost trezit din somnul dulce ce gustam, prin un zinghet metalic care m-au mirat foarte mult, nefiind obicinuit a auzi asemeni armonie la ceasuri atât de târzii. Acest sunet mi se părea că venea din fundul odăiei și că ieșă dintr-o cutioară de fildeș săpată, ce se zărea pe masă în razele lunei care răzbătea prin fereastră. M-am sculat iute din pat pentru că să cunosc pricina suruitului pomenit, am luat în mâna acea cutie unde pusesem dimineața un galbân olandez și o para mare turcească, am deschis-o cu luare-aminte, și adâncă au fost mirarea care m-au cuprins, auzind deodată două glasuri străine ieșind din cutie, două glasuri de altă lume, care zbârnăiau, truiau și se sfădeau de moarte.

Să mărturisesc că m-au apucat fiori răci în fața acelei minuni, nu socot că a fi vreo rușine din parte-mi, pentru că nu sunt deprins a trăi printre spirite. Spun drept că atunci m-am crezut încungiurat de vedenii, fantasme, stahii, strigoi, moroi și de toate ființele fantastice câte gioacă parola și hora cu mezul nopții în lumina lunei. Peste puțin însă liniștindu-mă ceva, nu știu cum s-au făcut că am gândit la A. Donici fabulistul, și aducându-mi aminte de fabula lui *Ferul și argintul*, în care aceste două metaluri țin un dialog atât de întâlept, deodată zic, o lumină cerească îmi trecu prin minte, și am întâles următorul adevăr: că și metalurile au suflet, mai ales aurul și argintul, de vreme ce ele însuflețează și de mai multe ori desuflețează oamenii; în urmare trebuie să aibă și grai.

Sprijinit de această frumoasă descoperire, m-am sănțit îndată cuprins de o femeiască curiozitate și, fără dar a perde vreme, m-am lungit într-un jâlt elastic, am aşezat cutioara lângă mine pe masă și, cu țigareta aprinsă, m-am pus pe ascultat. Razele lunei, precum am zis, se giuca pe covorul din odaie, zugrăvind feliurimi de figuri, și unele, lunecând pe cristalul călămărilor, tremura chiar deasupra galbâului și a paralei, la care mă uitam

ISTORIA UNUI GALBÂN

cu ochii țântiți. Aceste două monede se afla atunci în focul cel mai înflăcărat al convorbirei, amândouă săltând din vreme în vreme cu mânie și bătându-se, zuruind, de marginile cutioarei. Iată ce zicea:

Galbul:

Dar, mă mir de stăpânul meu cum de au uitat cine sunt eu, și m-au pus la un loc cu o biată para ca tine, ce nu faci acum nici trii bani, atât ești de ștearsă și de ticăloasă!

Paraua (*plesnind de ciudă*):

Râde dracul de porumbrele negre!... Dar nu te vezi ciuntitule, cât ești de ros de chila¹ zarafilor?... Nu te vezi că ai agiuns în trii colțuri, că ai scăzut și ai slăbit cât un irmilic² de cei noi?... Ți-ai pierdut toți dinții, sărmane, și vrei să mai muști pe alții?

Galbul (*cu fululie, ridicându-se în picioare*):

Leul deși îmbătrânește tot leu rămâne,

¹ Pila.

² Veche monedă divizionară turcească din argint.

asemine și galbâul tot galbân!

P a r a u a (*săltând des și iute de râs*):

Galbân, tu?... Cu adevărat, sărmâne, ești galbân, dar de gălbânaarea morții.

G a l b â n u l:

Ian ascultă, cadâna bâtrână, nu te giuca cu cuvintele, că deși sunt acum în trii colțuri, pe loc încig unul în tine.

P a r a u a (*cu dispreț și cu un aer de mărire*):

Eu am trecut prin degitele ienicerilor și nu mi-au fost frică! Tocmai tu vrei să mă sparii?

Ambele mele monete statură puțin într-o poziție teatrală, ca doi dușmani viteji care se măsoară cu ochii până nu să înclește la luptă. Eu mă uitam la ele fără nici a mă răsuflă, atât eram de curios a videa un duel bănesc; dar aşteptarea mea fu și acum înșălată, precum au mai fost de multe ori în acest soi de întâmplări. Provocatorul, adică galbâul, văzând maiestatea și curajul protivnicei lui, se dâmoli, se trase înapoi, și prin această mișcare aduse o nouă doavadă observări ce am făcut demult, că: fala mare, ispravă n-are.

ISTORIA UNUI GALBÂN

G a l b â n u l (*după o scurtă tacere*):

Nu te bucura, proasto, că eu nu mă voi îngiosi a te onora cu loviturile mele, și dacă te-am și amenințat dinioarea, nu speră că-mi voi uita rangul într-atâta încât să mă ating de tine. Știi, slavă domnului! câtă depărtare este între noi. Familia mea-i de aur și neamul tău de-abia de argint. Cum îndrăznești dar a socoti că, eu, care am fost slăvit de cei mari și legănat în sânul lor, eu, care sunt fruntea banilor, eu să mă măsor cu tine? Sărmâna! gândește cât ai rămas de neînsămnată-n lume și vezi mai înainte de toate că ești de o mie patru sute douăzeci de ori mai puțin decât mine.

P a r a u a:

Fricosule aristocrat! Se vede că ai locuit multă vreme în sânul domnului M. și că de la dânsul ai câștigat simțirile dobitocești sub care îți ascunzi lipsa curajului. Tu, olandez, tu să rostești cuvinte de familie și de nobletă! Rușine, rușine să-ți fie! Am cunoscut mulți compatrioți de-ai tăi în deosebite rânduri și în deosebite pungi, și mărturisesc că i-am aflat curați de fire și de caracter; dar tu, negreșit ești minciunos, calp, bastard, căci

îți arăți arama fără cât de puțină sfială.
(*Suspinând*): Unde-i, unde-i frumosul și nobilul olandez cu care m-am iubit atât de fierbinte la anul 1820 în buzunarul căpitanului Costiță, pe când acest vestit corăbier călătorea pe Marea Neagră!... Unde-i acum să te facă una cu cutia în care ne găsim și să mă răzbune de obrăznicile tale.

G al b â n u l (*uimit de turburare*):

La anul 1820?... Căpitanul Costiță?... Marea Neagră?... Ce spui?... Tu erai atunci cu mine?

P a r a u a (*într-o nespusă mirare*):

Cu tine! Ce fel?

G al b â n u l (*rapide, adunându-și suvenirele*):

Dar... îmi aduc aminte... într-o noapte întunecoasă, marea era întărtată de furtună... corabia era să se înecă la Sulina... Toți se rugă lui Dumnezeu ca să-i scape...

P a r a u a:

Așa este, bine zici. Eu tremuram de frică

și, deodată, zuruind cu desperare, m-am aruncat și m-am lipit...

G a l b â n u l (*dându-se de-a dura cătrâ para*):

Și te-ai lipit de peptul meu, care de mult ardea pentru tine în focul unei dragoste nemărginite.

P a r a u a (*lunecând cătrâ galbân*):

Ah!

G al b â n u l și P a r a u a (*lipindu-se într-o amoroasă îmbrățișare*):

Soarele meu! Luna mea!

Zinghetul pricinuit prin înfocata atingere a monetelor se schimbă încet-încet într-o suruire slabă sau, mai bine zicând, într-o suspinare metalică care se perdu în deșerturile lumei și a cutiei. O tăcere drăgălașă urmă după aceasta, tăcere ce dovedea o mare cătime de sămătire în sănul monetelor, tăcere scumpă și mult mai glăsuitoare decât însăși vorba; tăcere care mi-au atins până și mie, un străin, coardele inimii și mi-au adus două lacrimi de compătimire pe marginea genelor.

Peste câteva secunde ambii amorezi se traseră puțin înapoi, se uitară lung unul la altul, făcându-și amândoi o dureroasă revizie, și zi-seră următoarele, cu glas pătruns:

G a l b â n u l (*oftând din greu*):

Cât ești de schimbătă, iubita mea!

P a r a u a (*suspinând cu durere*):

Cât ne-am schimbătă, dragul meu!

G a l b â n u l (*cu amârâciune*):

Ce crudă și ne-milostivă-i vremea! Coasa ei nu se ostenește niciodată!... Plăcere, frumusețe, tinerețe, toate sunt săcerate de dânsa!... Astăzi, ele strălucesc cu tot farmecul lor și mâni se perd. Tristă soartă! Lume deșartă! Viață ticăloasă! Ah! ah!

P a r a u a (*cu blândeță îngerească*):

Nu te măhnii, luceafărul meu, că nu suntem numai noi supuși acelor crude pravili ale soartei. Ferul că-i fer și încă ruginește, dar apoi noi care suntem meniți prin însăși firea noastră a fi jărtfa lăcomiei oamenilor!

G a l b â n u l :

Îți aduci aminte, scumpa mea, de-acea epohă fericită când ne-am întâlnit în buzunarul căpitanului Costiță?... Sufletele noastre erau făcute unul pentru altul, căci îndată ce ne-am zărit ne-am și sămădit cuprinși de dragoste. Cât de frumoasă erai tu atunci cu față ta rotundă și albă ce steclia și strălucea ca o tabla de dulceți. Cu câtă grație se îndoia talia ta gingășă și subțire! Ce glas dulce și armonios aveai tu atunci!

P a r a u a :

Atunci?... Dar atunci și tu erai Tânăr, frumos, voinic; atunci erai luciu și plin de farmec; atunci aveai pe-mpregiur o coroană cu zimți din care ieșă scânteie amoroase ce-mi pătrundeau înima. Atunci eram amândoi în vrâsta dragostei, ne iubeam și ne dizmerdăm toată ziua și toată noaptea, încât mi s-au ros giumătate de față atunci... dar acum...

G a l b â n u l (*într-o deplină desperare*):

Dar acum?

P a r a u a (*râzând*):

Acum suntem ca doi tăciuni care fac numai